

Høyre, FrP og Venstres forslag til Økonomiplan 2023-26 og Budsjett 2023

1. Innledning

Vi tror at hver enkelt av oss kan utgjøre en forskjell i samfunnet. Vi vil sette enkeltmenneskets behov i sentrum, fordi ulike mennesker har ulike behov. Vi må sikre bærekraften i velferdssamfunnet vårt, og da må vi satse på kunnskap og kompetanse. Ingen i Norge skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse, og færre skal falle fra i skolen. En god skole er nøkkelen til god integrering og god inkludering. Vi må skape mer og inkludere flere. Vi tror på frihet under ansvar, og vi tror at du selv vet hva som passer best for deg.

I en tid med uro og usikkerhet i verden er det viktig å bruke lokaldemokratiet i kommuner og fylkeskommuner til å skape gode og trygge rammer for alle som bor i Nordland og for alle som ønsker å utvikle det. Man må tilpasse slik at vi fanger opp de mange som i det kommende året vil slite med å betale regninger for å kunne ha et trygt og godt liv. Det koster mere penger å kjøpe mat, ha det varmt og betale på lån og utgifter. Når kommunen øker eiendomsskatten, avgifter for trygghetsalarm, hjemmehjelp, opphold i institusjon, vann og avløpsavgift samtidig som dette blir det tøft for mange. I slike tider må de som har minst skjermes og styrkes. Det gledelige lyspunktet i en skjev samfunnsutvikling er at det finnes folk og organisasjoner som trår til. Røde Kors, Frelsesarmeen, Redd Barna og mange andre lager suppekjøkken, samler inn julegaver, og sørger for at fattige får en litt mindre fattig hverdag. Derfor ønsker vi å støtte denne hjelpen med tilskudd fra fylkeskommunen.

Kommunene er grunnmuren i det norske velferdssamfunnet og spiller en viktig rolle på alle samfunnsområder. Vi vil ha attraktive og trygge lokalsamfunn med gode velferdstilbud for innbyggerne, og et sterkt lokaldemokrati. Gode velferdstjenester er viktig. Når det offentlige samarbeider med private aktører, spiller de hverandre bedre. Vi vil ha et samfunn som setter menneskene foran systemet.

Vi vil at alle skal ha gode tjenester innenfor skole, folkehelse, tannhelse, kultur, båt, ferge, buss og vei. Skal vi lykkes med det, må det ligge en trygg og ansvarlig politikk i bunnen.

Nordland skal være en effektiv, åpen og brukervennlig fylkeskommune som ivaretar sine roller som tjenesteyter, samfunnsutvikler, myndighetsutøver og demokratisk arena på en god måte for sine innbyggere. For oss det grunnleggende å bygge samfunnet nedenfra og opp.

Nordland fylkeskommune skal oppfattes som «Ja-fylkeskommune» og møte nye ideer og utfordringer med et positivt grunnsyn. Et moderne og fremtidsrettet samfunn er tuftet på en positiv fylkeskommune som er løsningsorientert i møte med sine innbyggere og næringslivet.

Vi vil alltid begrense bruk av offentlig inngrep og ekspropriasjon til et minimum. Man skal ha tro på mangfoldet og kvaliteten som skapes ved at flere leverandører, private og organisasjoner, kan yte sine tjenester for våre innbyggere. Vi vil være rause, moderate og løsningsorienterte.

Vi stiller oss positive til å la kommuner som ønsker det, overta fylkeskommunale oppgaver. Fylkeskommunale oppgaver utlyses og sendes ut til aktuelle kommuner

Vi tror på Nordland fordi vi tror på alle oss som bor her: på enkeltmennesker, familier og lokalsamfunn og på den enkeltes initiativ i næringsliv og frivillige organisasjoner. Vi tror at fellesskapet blir sterkere

når det preges av frihet og ansvar, og når flest mulig beslutninger tas nærmest mulig den det gjelder. Vi tror at innsatsvilje og skaperkraft styrker fellesskapet. Vi tror på Nordland fordi vi tror at hver enkelt av oss som bor her, vil bidra til å skape et bedre samfunn for alle. Vi tror på Nordland fordi vi tror på deg.

For et år siden ble Nordland fylkeskommune hacket og man måtte stenge ned alle plattformer og internett. Oppryddingsarbeidet varte i over tre måneder og kostet fylkeskommunen minst 7 millioner i eksterne kostnader. Da er ikke de interne kostnadene tatt med. På en pressekonferanse i januar 2022 opplyste Nordland fylkeskommunen at personinformasjon om 18.000 personer kunne være hentet ut. Erfaringer fra dette datainnbruddet gjør at vi ønsker i større grad å sette inn tiltak mot dataangrep. Sikkerhetsrutiner rundt teknologi - system - brukerhierarki – tilganger må forbedres.

2. Generelt

Forslaget er basert på fylkesrådets fremlagte forslag til økonomisk ramme med de premisser som ligger til grunn for investeringer og drift som fremkommer med de endringer som ligger i forslaget til Høyre, FrP og Venstre. Forslaget har til hensikt å gjøre nødvendige prioriteringer for bedre tjenesteproduksjon, og en bærekraftig økonomi uten vesentlige kutt i tjenester som samferdsel og utdanning til våre innbyggere.

Fylkeskommunens hovedoppgaver er videregående opplæring, samferdsel og fylkesveger. Det er disse områdene Høyre, Frp og Venstre i Nordland ønsker å prioritere enda sterkere enn det fylkesrådet legger opp til.

Trygge arbeidsplasser er en forutsetning for velferden i samfunnet vårt. Et godt, bærekraftig og innovativt næringsliv er også en god medspiller i klima- og miljøpolitikken.

På tross av gode tider i næringslivet har mesteparten av fylket store demografiske utfordringer. Ungdommen flytter ut av fylket og alt for få unge familier bosetter seg i Nordland. Det må derfor satses på å utvikle lokalsamfunn som er attraktive for unge familier. Dette arbeidet må skje i nært samarbeid med kommunene, Nordland fylkeskommune og frivillige aktører.

Vi vil føre en politikk som bidrar til innovasjon, kunnskap og kompetanse. Den skal gjøre Nordland bedre rustet for å møte den globale og digitale konkurransen i fremtiden og gi rom for flere folk i arbeid. Vi skal skape mer og inkludere flere. For å skape et bærekraftig velferdssamfunn vil vi legge til rette for nye lønnsomme jobber, ta hensyn til miljøet og kutte i klimautslippene. Det krever nytenkning, utvikling og omstilling.

Nordland er et langstrakt og allsidig fylke med ulike utfordringer og muligheter, enten du bor i en kystkommune eller en innlandskommune, om du bor i en by eller et bygdesamfunn. Vi vil styrke lokalsamfunnets mulighet til å skape verdier og arbeidsplasser fra de naturgitte fortrinnene som finnes lokalt. Vi vil føre en politikk for balansert utvikling mellom regionsentrene og resten av fylket. En sterk fylkeshovedstad, sterke regionsentre og levende distrikter må gå hånd i hånd for å styrke Nordland i møte med fremtidens utfordringer. Vi ønsker levende distrikter og byer hvor folk ønsker å bo og jobbe. Tettsteder og byer med spennende arbeidsplasser, god stedsutvikling og solid infrastruktur er viktige forutsetninger for å gjøre Nordland mer attraktive.

Digitaliseringen av Norge bidrar til å redusere avstander; folk kan bo og jobbe i hele landet. Norge har en digitalt moden befolkning, dette kan ha en viktig desentraliserende effekt dersom myndighetene legger til rette for desentraliserte arbeidsplasser. Forutsigbarhet og tilrettelegging er viktig for at næringslivet kan ta ny teknologi i bruk. Nordland skal være attraktivt for å etablere nye teknologibedrifter i, og samtidig skal vi legge til rette for at eksisterende næringsliv digitaliseres mer.

Det grønne skiftet avhenger av en vellykket omstilling av norsk næringsliv. Grønn vekst handler om å gjøre det mer lønnsomt å skape verdier på en miljøvennlig måte. Det er derfor viktig at vi kombinerer bærekraft i forbruk og produksjon. Strenge klima- og miljøkrav er nødvendig, men det er enda viktigere at det er lønnsomt å velge miljøvennlig omstilling. Vi mener at vi må vri skattesystemet slik at det lønner seg for bedriftene å kutte utslipp.

Havbruksnæringen er landets nest største eksportnæring. Næringen bidrar sterkt til sysselsetting langs kysten og har et svært stort vekstpotensial fremover. Vi vil at fiskeri- og havbruksnæringen skal ha gode, stabile og forutsigbare rammebetingelser. Denne næringen har potensial til ytterligere bærekraftig vekst. Mer av fisken vår bør bearbeides Nordland, med nye teknologiske løsninger og konkurransedyktig markedsadgang er dette mulig. Vi vil ha en sterk havgående fiskeflåte for å kunne fangste norske ressurser i internasjonal sone. Vi skal hevde norsk suverenitet, samt kunne fangste opparbeidede kvoter i andre farvann, samtidig vil vi ivareta kystflåten.

Nordland har rike ressurser i form av fisk og havbruk. Vi er sterkt kritiske til skatter eller avgifter som vil svekke bedrifters konkurransekraft og investeringsbehov, eller kommuners incitament for å legge til rette for aktivitet.

Nordland er en region med store naturressurser. Vi mener at disse ressursene må benyttes og være fundamentet for å skape jobber, sikre økonomisk vekst samt bidra til å produsere de materialene som er nødvendige for å gjennomføre det grønne skiftet.

Petroleumsnæringen er Norges største og viktigste næring pr i dag. Den skaper aktivitet også i Nordland. Næringen må, i likhet med andre, ha forutsigbare rammevilkår som bidrar til investering og utvikling. Samtidig må klimagassutslippene fra norsk sokkel reduseres slik at vi når klimamålene. Med energisituasjonen som har oppstått etter Russlands angrep på Ukraina. Så trenger Europa mer gass, dette må Norge bidra til. Da vil nye felt, særlig for gass, måtte finnes og utvikles. Også i Norskehavet utenfor Nordland.

Nordland har en vakker natur, et variert kulturliv, en rik landbruks- og matkultur, et mangfold av kulturminner og unike verdensarvområder. Reiselivsnæringen er en viktig arbeidsgiver, spesielt i distriktene, med mange små og mellomstore bedrifter. Vi mener at det er et stort potensial for å skape arbeidsplasser gjennom helårsturisme og økt verdiskaping ved å legge til rette for kvalitetsturisme.

Vi ønsker å tilrettelegge for et bærekraftig og lønnsomt landbruk med mer mangfold og styrket konkurransekraft.

Skogbruk berører mange interesser, og skogen er råvare for viktige verdikjeder i fylket. Samtidig skaper skogen et betydelig rom for binding av CO2. Den binder halvparten av klimagassutslippene i Norge. For at skogbruket i Nordland skal ha størst mulig aksept, må lokale forhold vurderes. Replanting av spesielt gran, bør hensynta beitedyr, biologisk mangfold og friluftsliv. Særlig i områder med begrenset areal, som på øyer langs kysten.

Vi vil arbeide for at Nordland fylkeskommune og næringslivet i regionen tilbys gode møteplasser og et verdiskapende samarbeid. Vi vil ha en næringspolitikk der fylkeskommunen er en lyttende og aktiv

tilrettelegger for eksisterende og fremtidig næringsliv i byene og regionen slik at man får utløst prosjekter som skaper vekst og nye arbeidsplasser i privat sektor i Nordland. Høyre, FrP og Venstre vil at fylkeskommunen skal bruke innovative anskaffelser som verktøy for besparelser, klima- og miljøgevinst. Vi vil utarbeide en anskaffelsesstrategi for fylkeskommunens samlede innkjøp gjøres best mulig for økonomi, arbeidsfolk, klima og miljø.

Vi ønsker en fullstendig gjennomgang av eierskapet i fylkeskommunen med sikte på at man reduserer sitt eierskap i næringslivet, der det ikke er spesielle strategiske grunner for eierskapet.

3. Endringer i forhold til fylkesrådets foreslåtte budsjett og økonomiplan

Det vedtas følgende endringer i forhold til fylkesrådets foreslåtte budsjett og økonomiplan

Vi frigjør / omprioriterer 1,12 milliarder kroner til drift av fylkesveger, ferge og hurtigbåt og trafiksikkerhetsarbeid i 4-årsperioden og styrker drift av utdanning med 110, 8 millioner kroner i 4-årsperioden.

Vi omprioriterer og frigjør / omprioriterer 650 millioner til investeringer på trafiksikkerhetstiltak og fylkesveier i 4-års perioden. Vi ønsker å endre styringsmodell for Nordland fylkeskommune fra parlamentarisk til formannskapsmodellen. Nordland fylke sin parlamentariske styreform har et fylkesråd bestående av 6 personer i tillegg til fylkesdirektør, politiske rådgivere og sekretærer. Totalt er det dette koster minimum 98,5 millioner mer enn formannskapsmodellen i perioden. Fra 2023 ønsker vi å benytte fylkesrådets disposisjonskonto på utdanning og samferdsel. Posten utgår ved bytte av styringsform.

Samtidig som det brukes unødvendig mye midler på fylkesrådet, får fylkestinget stadig mindre innflytelse gjennom en tolkning av parlamentarismen på en meget negativ måte. Gjennom delegasjonsreglementet har flertallet av fylkestinget gitt alt for mange saker til avgjørelse i fylkesrådet. Fylkestinget har i større grad behandlet høringer, orienteringer og redegjørelser. Vi vil derfor ha formannskapsmodellen innført med et fylkesutvalg, der i dag frikjøpte politikere vil kunne bidratt langt mer konstruktivt enn det som fylkesrådet gjør i dag.

Samferdsel på sjø og land er avgjørende for bosetting og arbeidsliv langs vår langstrakte kystlinje. Vi prioriterer å bygge infrastruktur og holde sjøveien åpen for båtruter som gjør at folk kan skape verdier der de bor. Det har i alt for lang tid vært skapt usikkerhet rundt båtruter og tilbud til folk som har dette som eneste kommunikasjon.

Politikk er å prioritere innenfor de rammer vi er tildelt. Nordland fylkeskommune går godt og kan vise til meget gode overskudd og netto driftsresultat langt over det anbefalte. Det samme gjelder fondsgrad og en gjeldsgrad som er håndterlig. Vi må prioritere det som er viktigst for fylkets innbyggere og med det legge grunnlaget for en trygg fremtid med vekst i arbeidsliv og folketall. Vi ønsker et sterkere resultatfokus i fylkeskommunen og vil jobbe for en mer effektiv bruk av skattebetalernes penger.

På de neste siden finner man våre verbalforslag og føringer med tabeller med budsjettprioriteringer.

4. Politiske prioriteringer

Det bør tas en gjennomgang på hvilke områder fylkeskommunen skal engasjere seg, hva som er lovpålagte og ikke lovpålagte oppgaver. De viktigste oppgavene for fylkeskommunen er samferdsel og videregående opplæring.

Fylkeskommunen må tilpasse seg og omstille seg slik at man går i takt med utviklingen i samfunnet. KOSTRA tall viser at Nordland fylkeskommune bruker mer penger på administrasjon enn sammenlignbare fylkeskommuner. Fylkesrådet engasjerte Agenda Kaupang som la frem rapporten "Forslag til ny administrativ organisering av Nordland fylkeskommune" i 2019. Denne bekrefter det vi hele tiden har ment. Vi mener at det er et stort potensiale for besparelser, hvor vi kan bruke mindre penger på administrasjon og mer penger på tjenester til Nordlands innbyggere.

Digitalisering og teknologi i offentlig sektor har endret seg. Digitale samhandlings- og kommunikasjonsløsninger har blitt tatt i bruk i stort omfang, både til møteavvikling og samlinger som tradisjonelt har foregått fysisk. Og bruken av digitale verktøy har vist oss at man kan utføre arbeidet fra ulike steder. Vi vil ha en desentralisert fylkesadministrasjon. Stillinger skal lyses ut med arbeidssted Nordland.

Enkelte tjenester som i dag gjøres i egenregi kunne med fordel vært konkurranseutsatt. Erfaringer viser en besparelse på mellom 20-30 prosent.

Vi anser det som en hovedoppgave for politikerne å prioritere kjerneoppgavene. Da er tjenester innenfor samferdsel og skole det som er viktigst. En tilpasset sentraladministrasjon gir mindre behov for leie av eksterne lokaler, som også utgjør en betydelig kostnadsreduksjon, både gjennom innsparing av kostbare leieavtaler, og gjennom redusert behov for utbygging av fylkeshuset. Energieffektivisering sparer miljø og fylkeskommunen for utgifter. Vi ønsker et program for energieffektivisering.

Politikk

Nordland fylkeskommune kan spare over 98,5 millioner kroner på politikk. Det er svært uheldig at politisk ledelse eser ut, samtidig som resten av fylkeskommunen må spare. På 10 år kunne man brukt flere hundre millioner kroner alternativt til lovpålagte oppgaver som samferdsel og utdanning. Nordland har 6 fylkesråd i tillegg til en politisk rådgiver i full stilling, samt tre sekretærer. Fylkesrådene har et stort støtteapparat rundt seg som krever mye administrative ressurser.

Så lenge posisjonen velger å videreføre parlamentarisme i fylkeskommunen, er det viktig i tråd med kommuneloven at opposisjonen gis like arbeidsvilkår som posisjonen. Dette er ikke tilfelle i dag. Reglement innenfor politikkområdet bør derfor endres og midler omdisponeres fra posisjon til opposisjon.

Nordland fylkeskommunes internasjonale engasjementet og medlemskap gjennomgås, evalueres og prioriteres gjennom en strategi for internasjonale engasjement. Reiser og internasjonalt engasjement skal være til nytte for vårt næringsliv og våre innbyggere. Pandemien har ført til endrede reisevaner og større grad bruk av digitale møteplasser. Dette har gitt store økonomiske besparelser.

Videregående opplæring

Videregående opplæring legger grunnlaget for fremtidens arbeidsliv i hele fylket. Vi anser ikke dagens regionale inntaksgrense som fungerende, og ønsker fritt skolevalg velkommen. Tre av fire elever som starter videregående opplæring, fullfører innen fem år. Andelen har økt de siste årene, det er bra for samfunnet og for den enkelte. Samtidig vet vi at konsekvensene av å ikke fullføre videregående skole vil bli enda større i tiden som kommer. Vi mener derfor at en av våre viktigste oppgaver fremover er å sørge for at flere elever fullfører og består videregående opplæring. For det er gjennom skole og utdanning vi best kan bekjempe forskjeller i samfunnet.

Skoleledere har et fremtredende ansvar for at skolene skal fungere og utvikle seg. Alle elever skal møte kvalifiserte lærere. En bedre videregående skole forutsetter en sterkere satsing på læreren som vi vet er den viktigste enkeltfaktoren for elevenes læring. Vi ønsker gode og kvalifiserte lærere som har mulighet til å utvikle seg selv med flere karrieremuligheter i skolen og faglig påfyll gjennom etter- og videreutdanning. Å bygge en bedre skole er et lagarbeid. En kunnskapsskole forutsetter at lærerne og skolelederne finner gode løsninger sammen til det beste for elevene, og sørger for at alle elever blir sett og hørt. Vi vil fortsette kampen for tilpasset opplæring for hver enkelt elev.

Vi mener at en desentralisert tilbudsstruktur er til det beste for næringsliv og lokalsamfunn i hele fylket. Fagarbeidere skapes i samarbeid med bedrifter og skoler. Dette betyr at skolenes samarbeid med næringslivet må bli enda bedre for å kunne en gi tidsriktig og arbeidslivsorientert opplæring. Hospiteringsordning for lærere er viktig for at lærerne også skal få faglig påfyll.

Fylkesrådet har i de senere år økt antallet elever som kreves for å opprette en klasse. Dette skjer parallelt med at antallet elever går ned. Summen av disse faktorene er at det blir færre linjer i distriktene, og dette igjen fører til færre ungdommer og mindre tilgang til kvalifisert arbeidskraft for lokalt næringsliv.

Vi ønsker en styrket skolehelsetjeneste og en langsiktig plan for å sikre at ingen utsettes for mobbing, rus og vold. Elever skal føle seg trygge på skolen, og vite at de har noen å prate med hvis de trenger det. Vi trenger flere helsesykepleiere og miljøterapeuter, i tillegg til psykologtjenester på større skoler. Den psykiske helsen til ungdommen er en prioritet for oss.

Utformingen av tilbudet i videregående skole må ta høyde for at elevene har ulike forutsetninger. Vi trenger flere ulike tiltak for å fange opp de som faller utenfor skoleløpet. Det må være mulig å få tilrettelagt undervisning på ulike steder og med ulike innretninger, både faglig og sosialt.

Stadig flere velger yrkesfag, får læreplass og fullfører med fagbrev. Dette er en positiv utvikling som vi vil styrke i årene som kommer. Samtidig ser vi at frafallet ved de yrkesfaglige linjene fortsatt er høyere enn på studieforbereidende. Norge står i fare for å mangle 90 000 fagarbeidere i 2035. Derfor vil vi fortsette yrkesfagløftet for å sikre elevene en god og relevant fagutdanning og Nordland den fagkompetansen vi har behov for. Yrkesopplæring i bedrift kan settes i gang flere steder i fylket hvor befolkningsgrunnlaget for en egen videregående skole ikke er tilstede. Steigen-modellen er et godt verktøy for å sikre at enda flere kan bli det de ønsker. For de som ikke passer helt inn i det tradisjonelle skoleløpet, vil utradisjonelle skoleløp fungere bedre. Mer tid i en bedrift enn på skolebenken er akkurat det noen elever trenger. Derfor ønsker vi å utvide Steigen-modellen til å gjelde flere plasser. Selv om kommunen ikke har ansvar for videregående skole, kan den likevel spille en viktig rolle i arbeidet med å legge til rette for desentraliserte utdanningstilbud. Mange distriktskommuner har utfordringer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft. I Steigen har de et

utdanningstilbud tett koplet på det lokale næringslivet. Unge får mulighet til å ta utdanning der de bor, og de opparbeider seg kompetanse som er relevant for arbeidsmarkedet på hjemstedet.

Teknologiutviklingen skjer raskt, og samfunnet blir stadig mer digitalisert. For oss er det viktig at unge lærer å håndtere og leve med de utfordringene og mulighetene som finnes i et digitalt samfunn. Elever er ulike og har ulike behov. Ved å satse på digitale løsninger kan man enklere tilpasse undervisningen til elevene og bidra til bedre inkludering og økt læringsutbytte. Forutsetningen er at lærere og skoleledere har høy digital kompetanse og gode muligheter for etter- og videreutdanning i innen pedagogisk bruk av digitale verktøy.

Opplæringsloven sier at det er fylkeskommunene som skal hjelpe elevene med å skaffe tak over hodet. Men bare hver femte videregående skole her til lands har tilbud om et sted å bo til elever som må flytte hjemmefra. Nordland er det fylket med høyest andel borteboere her til lands. Tre av ti ungdommer hadde forrige skoleår flytta hjemmefra for å gå på videregående skole. Nordland tilbyr elevbolig på kun 5 av 20 videregående skoler. Vi ønsker derfor å få utredet i et forprosjekt behovet for hybelhus i Nordland.

Vi ønsker å styrke mobbeombudet i Nordland med en stilling. Mobbeombudet skal passe på at alle barn og elever i barnehager, grunnskole og videregående skoler har et godt psykososialt barnehage- og skolemiljø. Ombudet er en uavhengig ressursperson som har taushetsplikt.

Samferdsel, ferge og hurtigbåt

Vi er opptatt av at vi skal ha en god og moderne infrastruktur i Nordland som sikrer at folk har mulighet til å reise slik de ønsker, og at bedriftene lett kan frakte gods. En sterk satsing på samferdsel handler om å bygge hele Nordland for fremtiden. Gode veier, jernbane, kollektivtrafikk, sjøtransport og luftfart gir folk mulighet til å bo og skape jobber i alle deler av Nordland. Vi må gjøre avstanden mellom by og land og mellom landsdelene kortere. Den teknologiske utviklingen i transportsektoren går raskt og gjør det mulig å reise mer, frakte mer og reise tryggere samtidig som vi forurenser mindre. Vi vil utnytte mulighetene teknologien gir oss. Samferdsel er grenseoverskridende. Gode grenseoverganger og tilgang til internasjonale transportnettverk er viktige for å sikre god markedstilgang for eksportrettet næringsliv, og utvikle nye muligheter for reiselivsnæringen

Selv om det er bevilget historisk mye til veibygging siden 2013, er det fremdeles stort behov for oppgradering av veinettet i Nordland. Veiene er livsnerven som knytter sammen regioner og landsdeler, for verdiskaping i næringslivet og for bedre hverdager for familiene. Nye og bedre veier utvider og knytter sammen bo- og arbeidsmarkedsregionene, og gode veier gjør avstanden mellom folk kortere. Det handler om å få varer og personer trygt og effektivt frem. Vi vil at det gjennomføres tiltak som løfter kvaliteten og sikkerheten i transportsystemet, og at det legges til rette for oppgradering av fylkesveiene.

Den teknologiske utviklingen gjør at vi ikke må låse prosjekter til gammeldagse løsninger flere år før de iverksettes. Gjennom blant annet Nye veier bygges det mer vei for mindre penger, og dette tiltaket må fortsette for å sikre oppgraderinger og nye veiprosjekter.

Toget binder sammen bo- og arbeidsområder slik at det er enklere å bo der man ønsker, og jobbe der man vil. Tilbudet må forbedres. Vi trenger å jobbe politisk for økt punktlighet, høyere hastigheter og flere avganger på strekningene. De viktigste grepene for dette er å styrke vedlikeholdet, bygge flere kryssingsspor og øke antall avganger. Vi vil sikre de reisende og godstransporten et best mulig tilbud.

Mer gods på jernbanen betyr færre trailere på veiene, økt trafiksikkerhet, redusert veislitasje og reduserte klimagassutslipp. I tillegg har toget den fordel at du kan jobbe, mens du reiser.

Nye Veier-modellen har gitt svært gode resultater i veiutbyggingen. Denne suksessen vil vi at skal gjentas for jernbanen og organiseringen av den gjennom Nye Baner-modellen.

Dersom vi skal nå klimamålene våre, er vi nødt til å kutte utslippene fra transportsektoren. Det er viktig at dette ikke gjøres slik at det hindrer oss i å reise, men at vi tar i bruk ny teknologi som gjør det mulig å reise den samme avstanden, med mindre utslipp. Vi mener fylkets bidrag til det grønne skiftet må finansieres av staten. Det kan ikke være slik at befolkningen i distriktene skal bli frarøvet kritisk infrastruktur i klimakampen. Fylkeskommunens ensidige satsing på elektriske ferger gir utfordringer for andre kraftkrevende næringer. Vi mener andre løsninger må vurderes, slik som hydrogen, gass og annen ny teknologi.

Den forrige regjering sørget for at vi får mer vei for mindre penger, gjennom blant annet Nye Veier. Det er fremdeles store utfordringer knyttet til kostnadene i store samferdselsprosjekter, og derfor ønsker vi å fortsette tiltakene som gir oss mer og bedre samferdsel for pengene.

Vi skal arbeide for å utvikle et godt kollektivtilbud i hele fylket. I områder med lav befolkningstetthet er gode overganger til buss og tog et viktig tilskudd til bilen, men også bil er nødvendig der det er få kollektivavganger. Bil er viktig for effektiv transport av personer og varer i distriktene. I byene er et fleksibelt, klimavennlig kollektivtilbud kombinert med gode gang- og sykkelveier nødvendig for å håndtere en fremtidig befolkningsvekst og for at Nordland skal nå sine klimamål.

Flere steder i Nordland er det luftfarten som utgjør kollektivtilbudet. Et godt flytilbud er vesentlig for et eksportorientert næringsliv, for internasjonal turisme og for folks bevegelsesfrihet. Oppgraderte flyplasser og rullebaner og en sunn konkurranse innen tårntjenester og flynavigasjon vil sikre passasjerene mer stabile, forutsigbare og kostnadseffektive tjenester. Lufthavnene utgjør en viktig infrastruktur i nord, og en rekke lufthavner er under utvikling.

Nordland har mange havner, og den lange kysten er vår store inntektskilde. Det er mange som bruker kysten vår, derfor er det viktig at det er enkelt og oversiktlig å navigere. Havnene og skipsleden må videreutvikles for å opprettholde og styrke konkurransekraften.

Fergestrekningene er en integrert del av veien, og det er avgjørende at fergene og rutetilbudet har en standard, kapasitet og frekvens som gjør at de ikke oppleves som unødige flaskehalser. Vi vil derfor arbeide for å modernisere fergeflåten ytterligere og sørge for at det er et godt og forutsigbart rutetilbud.

Mange av våre lokalsamfunn – med fastboende og aktivt næringsliv – er avhengig av sjøveis transport for å få tilgang til resten av fylket og landet. Vi mener samferdselstilbudet langs sjøen i Nordland har store rom for forbedringer, og ikke i tilstrekkelig grad tar innover seg hvilke utfordringer kystbefolkningen i Nordland har.

Vi ønsker en styrking av tilbudene som gis. Hurtigbåter og ferger er avgjørende for folk som bor langs de mange fjorder og øyer i fylket. Veiene må ha en standard som gjør at de er kjørbare for folk og varer.

Vi foreslår derfor at det ikke foretas kutt i ferger og hurtigbåter som kan ha negativ innvirkning på samfunn langs kysten og vil ha en ny gjennomgang av tilbudet med tanke på å gjenopprette enkelte båt- og fergeruter. Vi ønsker at alle fylkesvegferjer i Nordland skal være gratis samt at man reduserer hurtigbåttakster i Nordland. Dette er en statlig oppgave. Når man beregner inntektsnøkler for fartøy, er kystlinja tatt med, men ikke beregning av avstand i fjorder. Dette taper Nordland på og man må derfor jobbe intensivt med at dette blir med ved neste rullering.

Vi ønsker også at det skal være ekspeditører på kaiene slik at gods og passasjerer blir ivaretatt.

Fylkesveier i Nordland skal ikke finansieres med bompenger. Flere strekninger har nasjonale funksjoner, både for reiselivet og ikke minst som særdeles viktige strekninger for industri-, fiskeri- og havbruksmiljøer i regionen. Plasseringer av innkrevingspunkt vil etter all sannsynlighet også dele kommuner. Flere fylkesveier har fergesamband, krevende fjelloverganger, tunneler og en rekke rasutsatte strekninger. Disse strekningene bør tilbakeføres til statlig eie.

I fremtiden vil gode digitale løsninger være viktig. I dag har vi betalingsappen «Reis», som er ett godt eksempel på at man kan løse oppgaver lettere med hjelp av digitalisering.

Fylkeskommunen er høringsinstans, og i noen tilfeller også samarbeidspartner, i statlige samferdselsprosjekter. Nordland har et stort behov for vesentlige utbedringer og kapasitetsøkning for gods- og persontransport på fylkets jernbanestrekninger. Det er også behov for en gjennomgående opprusting av europaveiene og en lufthavnstruktur tilpasset fremtidige behov. Et velfungerende næringsliv og samfunn må ha en tilfredsstillende rutefrekvens på fly, til en fornuftig kostnad gjennom bl.a. å fjerne flypassasjeravgiften.

Vi vil se på muligheter for å benytte andre anbudsmodeller enn de tradisjonelle. En prioritert oppgave er å jobbe for økte nasjonale samferdselsattsinger innenfor vei, jernbane, sjøveien og luftfarten.

Næring og utvikling

Fylkeskommunen må rette sitt arbeid for næringsutvikling til tiltak som faktisk virker og skaper arbeidsplasser. Lenge har vi sett, blant annet avdekt av NRK, at de regionale utviklingsmidler som er ment til verdiskapning, blir brukt til formål som ellers ikke har nådd opp i budsjettprioriteringer. Effekten av bevilgningene har ikke vært målbar.

Vi vil ha en gjennomgang av bruken av midlene for å sørge for en større treffsikkerhet. De midlene fylket disponerer må vise til faktisk nytte.

Kultur, idrett og frivillighet

Kultur er selve basisen i et samfunn og det som gjør at vi føler tilhørighet og stolthet. Kultur er summen av de verdiene vi har utviklet gjennom århundrer og årtusener og som må tas vare på og utvikles videre. Det henger tett sammen med folkehelse, kreativitet, livskvalitet og læring, men viktigst av alt er kulturens egenverdi. Kulturen bidrar til å foredle livskvaliteten vår og skaper de øyeblikkene som gir oss stolthet og et glimt av storhet.

Museene er sentrale institusjoner som tar vare på og formidler vår kulturarv. Uten historien blir vi fattig og mister fort vår identitet.

Det er viktig å ta vare på vår kulturarv i form av kulturminner. Fylkeskommunen har en sentral oppgave gjennom fylkeskonservatoren. Vern av kulturminner gir oss mulighet til å ta vare på gamle tradisjoner, gi estetiske opplevelser og skape bånd mellom generasjonene. Eiendommer som omfattes av kulturminnevern har ofte høy attraksjonsverdi og kan benyttes aktivt for å øke Nordlands tiltrekningskraft, særlig for reiselivet.

Et bibliotek skal være et inspirasjonssted for nye tanker og ideer, et sted man kan få tilfredsstilt sin kunnskapstørst og et sted man kan forlate beriket.

Samene er Norges urbefolkning, og samisk språk har en særstilling ved siden av norsk. Vi mener det er viktig å bevare den samiske kulturen.

Deler av fylkets engasjement innenfor området er lovpålagt. Det er i tillegg mange oppgaver og store utgiftsposter som er selvpålagt.

Vi vil bruke ressursene på å ivareta vår kulturarv og skape kulturinstitusjoner som understøtter reiselivsnæringen. Vi ønsker også at fylket følger opp de statlige midlene til institusjoner i fylket.

Vi ønsker en gjennomgang av sektorens ansvar med sikte på å konkretisere hvilke områder som skal satses på.

Idretten og frivilligheten er hjørnesteiner i lokalsamfunnene og på mange måter det sosiale limet i samfunnet. Nordmenns deltakelse i idrett og frivillighet ligger helt i verdenstoppen, og er en av årsakene til at tilliten mennesker imellom er så høy i Norge. Denne tilliten bygger på møter mellom mennesker, enten det er i korpset, menigheten, i turløypa, i fotballaget eller i frivilligsentralen. Idrett og fysisk aktivitet har stor betydning for folkehelsen. Vi vil satse på idrettsanlegg og tilrettelegge for at alle som ønsker det, kan delta i fysisk aktivitet. Da er det også viktig med gode, tilrettelagte friluftsområder. Vi vil satse på idrettsanlegg og tilrettelegge slik at alle som ønsker det kan bruke dem. Vi har et mål om at alle skal kunne delta på fritidsaktiviteter, uavhengig av økonomi eller funksjonsevne. Idretten og frivilligheten er viktige for medmenneskelig kontakt og inkludering. Da er det også viktig med gode, tilrettelagte friluftsområder.

Dataspill er en av de største fritidsinteressene blant ungdom i Norge i dag. Stadig flere norske ungdommer konkurrerer i e-sport, også internasjonalt.

Tannhelse

Vi mener det er nødvendig å styrke satsingen på forebyggende tannhelse, slik at Nordlands barn og unge ikke får hull i tennene. De siste årene har Nordland fylkeskommune gjennomført en kraftig sentralisering av klinikkstrukturen i Nordland gjennom å legge ned 10 klinikker. Alle i Nordland skal ha lik tilgang til god tannbehandling og brukerne skal bli møtt med moderne tannklinikker som er universelt utformet. Samtidig skal tannklinikkene være gode arbeidsplasser, med mer enn én

tannbehandler per klinikk. Dette vil sikre nødvendig rekruttering og ønsket stabilitet i den offentlige tannhelsetjenesten.

Ifølge KOSTRA-tall (Kommune-stat-rapportering) for 2021 er tannhelsen blant ungdom 18 år i Nordland under landsgjennomsnittet og nest dårligst av alle fylker. God tannhelse hos barn har stor innvirkning for på livskvaliteten som voksen. Det er ingen grunn til at tannhelsen blant barn og unge i Nordland skal være dårligere enn i resten av landet.

ENØK-tiltak til privathusholdninger

Det settes av 20 millioner kroner til en støtteordning for ENØK-tiltak som privathusholdninger kan søke på. Støtteordningen skal gjøre det mulig for flere å investere i energibesparende prosjekter, som kan gi en lavere strømrregning og bedre inneklime. Støtteordningen skal ikke konkurrere med Enova-støtten, men gå til effektive tiltak i hjemmet som ikke er dekket av disse ordningene. Eksempler på det som kan gi støtte er installering av varmepumpe, isolering av loft og bytte av dører og vinduer. Dette vil både spare penger for den enkelte på sikt, og samtidig ha en positiv klima- og miljøgevinst.

Investeringer

Vi vil frigjøre driftsmidler for å investere i dagens skole og samferdsel. Et kraftig løft for samferdsel er nødvendig for å stoppe vedlikeholdsetterslepet. Statlige øremerkede midler bidrar, men fylkeskommunen må også prioritere dette.

5. Talltabell

	2023	2024	2025	2026
Handlingsfrihet				
Politikk, kontroll, styring				
Innføre formannskapsmodellen	-12 200	-25 000	-25 000	-25 000
Fylkesrådets disposisjonskonto	- 2 000	- 2 000	- 2 000	- 2 000
Fylkesrådets disposisjonsfond	- 820	- 820	- 820	- 820
Internasjonalt kontor, reduksjon	- 1 000	- 1 000	- 1 000	- 1 000
Strategi og samordning, reduksjon	0	- 5 000	-5 000	-5 000
Sentraladministrasjonen				
Tilpasning administrasjon og digitalisering	- 20 000	- 20 000	- 20 000	- 20 000
Kultur, Miljø og Folkehelse				
Arkiv i Nordland	-250	-250	-250	-250
Fylkesbibliotekene	-250	-250	-250	-250
Klimasatsing samfunn	-250	-250	-250	-250

<u>Samferdsel</u>				
Tillate reklame på buss og båt	-8 000	-12 000	-12 000	-12 000
<u>Kompensasjoner 2022</u>				
Koronakompensasjon	-17 700			
Havbruksfondet	- 79 300			
<u>Avsetting fond og netto driftsresultat</u>				
Reduksjon fondsgrad til 7% (2023)	- 314 000	0	0	0
Realistiske rentesetting 4%	- 8 600	- 9 300	- 9 700	- 10 500
Netto driftsresultat til 4%	0	0	0	- 11 900
Netto avsetning disposisjonsfond m.m.	0	-139 330	-145 130	-132 730
<u>Sum tilgang på handlefrihet</u>	- 464 370	- 215 200	- 221 400	- 221 400
<u>Bruk av handlefrihet</u>				
<u>Utdanning</u>				
Styrke maritime sikkerhetsenheter	0	1 500	3 000	3 000
Styrke tilbudsstrukturen	16 200	16 200	16 200	16 200
Opprettelse av kombinasjonsklasser	8 000	8 000	8 000	8 000
Utrede forprosjekt hybelhus videregående skole	500			
Styrking av mobbeombudet, 1 stilling	1 500	1 500	1 500	1 500
<u>Samferdsel</u>				
Bedre ruteproduksjon for buss og båt	25 000	25 000	25 000	25 000
Tilbakeføring av ekspeditørordninger på kaiene i Nordland	21 000	21 000	21 000	21 000
Terminaler og venterom	3 000	3 000	3 000	3 000
Gratis fylkesveiferge	55 000	55 000	55 000	55 000
Vegvedlikehold	50 000	50 000	50 000	50 000
Mulighetsstudier Beisfjordveien	500			
Aktiv rasovervåking Beisfjordveien	1 000			
Trafikksikkerhetstiltak	3 000	3 000	3 000	3 000
Redusere hurtigbåtbilletter	18 000	18 000	18 000	18 000
Opprensk av Valrenna, Lurøy	700			
Fv. 810 Bustneslia – Bar vei strategi	6 000	0	0	0
<u>Avdeling for samfunnsutvikling</u>				
Tilskudd frivillige lag og foreninger	5 000	5 000	5 000	5 000
Nordland Idrettskrets	700	700	700	700

Næring og regional utvikling				
Tiltak til rekruttering og bolyst	5 000	5 000	5 000	5 000
Tilskudd til utdeling av mat for frivillig organisasjoner	2 000	2 000	2 000	2 000
ENØK tiltak for husholdninger	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum bruk av handlefrihet	227 100	215 200	221 400	221 400
Disponering til investering	- 237 270	0	0	0
	2023	2024	2025	2026
Investeringer				
OPS Mosjøen vgs.	-35 000	-160 000	-240 000	-263 000
OPS Narvik vgs., nybygg, rehabilitering, ombygg	- 31 000	- 40 000	- 45 000	- 174 000
Smarthus - Økolandsby Kleiva	50 000	0	0	0
Salg av tomt Rønvika	- 85 000	0	0	0
Salg av tomt Thalleåkeren (Ny Glimt-arena)	- 85 000	0	0	0
Undervisningsbåt Vest-Lofoten vgs.	0	5 000	65 000	0
Utstyrskonting videregående skole	30 000			
Trafikksikkerhetstiltak	50 000	50 000	100 000	100 000
Fylkesvei	50 000	50 000	100 000	100 000
Etterslep på næringsveier	50 000	0	0	0
Søkbare vernemidler fartøyvern	10 000	0	0	0
Totalt investeringer	4 000	- 95 000	- 20 000	- 237 000
Ubenyttet handlefrihet	- 233 270	- 95 000	- 20 000	- 237 000

6. Verbalforslag og føringer

Økonomi og investeringer

- 1) Kommunelovens § 14-4. For økonomiplan og årsbudsjett heter det at «Økonomiplanen og årsbudsjettet skal settes opp i balanse og være realistiske, fullstendige og oversiktlige». Da skal man ikke lage seg urealistiske buffere med renteutsikter som settes unaturlig høyt.
- 2) Fylkestinget mener at gjennom en reduksjon av fondsgrad og reduksjon av netto driftsresultat m.m. vil man kunne prioritere sterkere utdanning og samferdsel
- 3) Fylkestinget mener innsparingspotensialet ved energiøkonomisering av fylkeskommunens bygningsmasse er stort, og vil derfor intensivere arbeidet

- 4) Fylkestinget vil redusere gjeldsgraden til Nordland fylkeskommune. Derfor ønsker fylkestinget at byggingen av Narvik og Mosjøen videregående skole gjennomføres som OPS-prosjekt.

Næring

- 5) Fylkestinget mener det er en klart forbedringspotensiale i prioriteringene på næringsrettede tiltak. Det igangsettes et eget arbeid for å sikre at midlene som tildeles er verdiskapningsøkende og sysselsettingsøkende.
- 6) Kommunale næringsfond skal bidra til næringsutvikling i kommunene, og det er derfor viktig at midlene går til utviklende næringstiltak
- 7) Fylkestinget ønsker å videreutvikle reiseliv som satsingsområde, og satse sterkt på å bygge landsdelen som en enda større internasjonal destinasjon. Nordland fylkeskommune skal ha en målrettet og offensiv reiselivssatsing innenfor tiltak som øker lønnsomheten i næringen gjennom sesongutvidelse og helårsturisme. Mange reiselivsbedrifter hadde en god sommer, men møter store endringer i markedet knyttet til vinter- og skuldresesongene. Et viktig element for å lykkes med dette er økt satsning på god infrastruktur og samferdsel.
- 8) Nordland fylkeskommune skal arbeide målrettet for økt rekruttering til landbruket. Et av virkemidlene vil være å sørge for et godt og attraktivt utdanningstilbud.
- 9) Fylkestinget vil at Nordland skal bli det beste stedet å studere, blant annet ved at kommuner og fylkeskommunen opptrer som gode vertskap for de studenter som vil studere i fylket.
- 10) Kommunene er fylkeskommunens viktigste samarbeidspart i utviklingen av Nordland. Samarbeidet og dialogen mellom kommunene og fylkeskommunen skal styrke kommunenes lokale utviklingsarbeid.
- 11) Nordland er et betydelig skogfylke, men det er store utfordringer knyttet til forvaltningen av disse ressursene. Behovet for bedre infrastruktur er stort, spesielt knyttet til standard på veger og bruer. Det må også legges til rette for et større skoguttak, dog innenfor bærekraftige rammer. Dette vil være et godt tiltak på veien mot det grønne skiftet. Det utarbeides en strategi for hvordan fylkets skogressurser kan utnyttes bedre.
- 12) Samfunnsendringene skjer i raskt tempo og i Nordland opplever man et taktskifte med grønn industri, nye næringer og prosjekter. Fremtiden ser lys ut, men det vil ta tid før man ser de positive ringvirkningene. Fylkestinget ønsker at det utredes ordning med positive omstillingsmidler for kommuner som opplever raske positive omstillinger på kort sikt. Vi ønsker at disse skal ha mulighet å motta regionale omstillingsmidler uten at innbyggerne og kommunen opplever at deres velferdstilbud skjæres ned til fordel for kommende innbyggere.

Transport og infrastruktur

Samferdsel

- 13) Fylkestinget vil tilpasse samferdselstilbudet til sjøs i samråd med både befolkningen og næringslivet gjennom en grundig prosess for å få etablert et ferge- og hurtigbåtkart for Nordland. Livskraftige lokalsamfunn langs Nordlandskysten utvikles gjennom å ha et helhetlig ferge- og hurtigrutetilbud. Prosessen har vært påbegynt 4 ganger uten å lykkes. Dette har skapt stort engasjement i fylket der vi har hatt kraftige opprør blant kystfolket og «gul-vest aksjoner». Det siste året har man sett flere uheldige konsekvenser av de reduksjoner som flertallet i fylkestinget vedtok. Fylkestinget mener det er nødvendig å rette opp de feil som er gjort og styrke sektoren for å komme befolkning i møte.
- 14) Fylkestinget vil i den kommende perioden prioritere å gi gode samferdselsløsninger for innbyggerne i Nordland, der distriktenes næringsliv og lokalbefolkningens behov skal ha førsteprioritet ved utformingen av rutetilbud og takstpolitikk.

- 15) I forbindelse med byggingen av Hålogalandsveien er det lagt til grunn at dagens RV 85 Bognes-Sortland (Kåringen) skal overføres til fylkeskommunen som fylkesvei etter byggingen av Hålogalandsveien er gjennomført. Vi vil at RV 85 blir opprettholdt som statlig vei etter at byggingen av Hålogalandsveien er gjennomført. Denne veien vil også i fremtiden være den foretrukne veien i Nord-Sør retning mellom E10 og E6 da dette fortsatt vil være korteste vei.
- 16) Flere kommuner i Nordland ønsker å få redusert fartsgrense på enkelte trafikkfarlige strekninger på fylkesveier i Nordland, f.eks. Vesterålsvegata i Sortland og Børøya i Hadsel. De blir avvist av Statens Vegvesen. Vi tror på at lokalsamfunnene tar de beste beslutningene nærmest problemstillingen. Vi ber om at Nordland fylkeskommune går i dialog med kommunene med sikte på å redusere ønsket fartsgrense.
- 17) I ordningen med TT transport har eldre og personer med ulike former for funksjonshemninger som brukere. Ordningen bør i større grad målrettes. Ordningen skal justeres slik at kommuner med venteliste kan tilføres midler som eventuelt ikke er benyttet.
- 18) Nordland kommer dårligere ut på inntektsnøkkelen for båt og ferger. Fylkestinget ber om at fylkesrådet jobber aktivt for å få endret denne samt utrede en strategi for hvordan man kan få redusert hurtigbåttakster i Nordland.
- 19) Fylkestinget ber om at det utredes og utarbeides en strategi for hvordan man kan redusere billettprisene på hurtigbåt i Nordland
- 20) Sikre tilfredsstillende venteroms kapasitet der fylkeskommunen har ansvar for kollektivtilbudet.
- 21) Det igangsettes effektiviseringer i bybusstilbudet i de store byene. Besparelsene tilføres kollektivtilbudet i distriktene.
- 22) Kontanter skal være gyldig betalingsmiddel for offentlig kollektivtransport i Nordland fylkeskommune.
- 23) Sommerruter innføres 15. mai og avsluttes 15. september.
- 24) Fergesambandene i Nordland er svært viktige for næringslivet og bosettingen langs kysten vår. Ferger er en forlengelse av veinettet, og fylkestinget ber fylkesrådet igangsette et arbeid med sikte på en statlig overtakelse av utvalgte viktige næringsveger/fylkesveier med tilhørende fergesamband.
- 25) Fylkestinget ønsker å tilbakeføre ekspeditørordningen på kaier etter å ha sett hvordan dette rammer kystsamfunn, beboere, turister og næringsliv.
- 26) Fylkesrådet bes finne en løsning for fergetilbudet for Støtt.
- 27) Fylkestinget forutsetter statlig overtakelse av FV17 jfr. sak 189/15. Fylkestinget vil i denne planperioden utrede følgende nye prosjekter for å knytte regioner tettere sammen med kortere reisetid:
 - Fylkesrådet bes jobbe med turistvegprosjekt med forlengelse av "kystriksveien"(FV17) Bodø-Kjerringøy-Steigen-Hamarøy
 - Fylkestinget ber om å få seg forelagt en sak med kostnadsutredning for en forlengelse av FV837 til Øksfjorden (Panoramaveien).
 - Jamfør skredsikringsprosjekt på FV 837 Høgfjorden, vil fylkeskommunen be om samferdselsdepartementets godkjenning for at en forlengelse av FV 837 til Øksfjorden (Panoramaveien) kan ses på som en skredsikring.
 - Innenfor investeringer i fylkesveger nevnes spesielt følgende veier som prioriteres for snarlig utbedring:
 - FV 17 Herunder Glombergan
 - FV82 Sortland -Risøyhamn
 - FV 810 Bustneslia
 - FV 828 Herøy-Dønna
 - FV 81 Ulvsvåg – Skutvik (kostnadsutredes)
 - FV 244 Vefsn kommune
 - FV 834 Bodø kommune

Videre finansiering av prosjektene innarbeides i økonomiplan 2023-2026.

Fylkesrådets tiltak med såkalt forsterket vintervedlikehold på Fv810 Bustneslia har ført til bedring i framkommelighet og trafikksikkerhet. Fylkestinget ber derfor fylkesrådet om å videreføre såkalt "bar veg strategi" på den aktuelle strekningen, med virkning fra 01.01.23. Dette som et strakstiltak for å oppnå påkrevd trafikksikkerhet i påvente av at ny veiløsning for strekningen vedtas og bygges.

- 28) Nordland fylke har en stor andel veier uten fast dekke, disse veiene er svært kostnadskrevenne å vedlikeholde. Fylkestinget ber fylkesrådet effektivisere fremdriften ved å gjøre seg ferdig med prosjekter i samme områder.
- 29) Som en konsekvens av vindkraftutbyggingen i Øyfjellet/Vesterfjellene i Vefsn kommune, er det bygget vei nært opp til Hundålvatnet som har veiforbindelse til bygdene Hundåla, Oppland, Husvika og Vestvågan. Det mangler kun få kilometer før disse bygdene kan tilknyttes det nybygde veisystemet. Bygdene betjenes i dag med fergesambandet Hundåla - Mosjøen. Fylkestinget ber fylkesrådet iverksette arbeid med mål om å få etablert vegforbindelse mellom Mosjøen og de nevnte bygdene, dette i nært samarbeid med vindkraftselskapet. I denne forbindelse må fergeavløsningmidler innregnes.
- 30) Fylkestinget vil innføre lav- eller nullutslippsstandard ved kjøp av alle nye tjenestebiler, med mindre teknologien ikke er tilgjengelig for formålet eller at det ikke er økonomisk lønnsomt.

Fylkesveger

- 31) Fylkestinget vil legge til rette for trygg skolevei i tilknytning til alle videregående skoler ved å bygge ut gang- og sykkelveier rundt skolene.
- 32) Fylkestinget vil se på muligheten for å bruke nye løsninger, slik som offentlig-privat samarbeid (OPS), for å bygge mer effektivt.
- 33) Fylkestinget vil ha en bedre samkjøring av rutetidspunkter for båt, buss, tog og fly også over fylkesgrensene.
- 34) Nordland Fylkeskommune har et stort etterslep på fylkesveiene. Ny finansieringsmodell og nytt investeringselskap utredes av Nordland Fylkeskommune. Etter modell fra vår nasjonale regjering «nye Veger» lanseres en ny løsning med en utredning for å se på muligheten for å overføre ansvaret for investeringer i fylkesveier, til et nytt selskap som opprettes for å finansiere, samt fremskynde arbeidet med å redusere og på sikt fjerne etterslepet.
- 35) En forsering av forlengelse av fendervegg og utbygging av fergekai på Arnøy. Dette må koordineres med Salten N950 AS sin produksjonsstans. Etter at pågående utbygging er utført sommeren 2021, vil kapasiteten blir fordoblet og behovet for bedre infrastruktur være påkrevd.

Utdanning og kompetanse

- 36) Den enkelte elevens evner og behov skal settes i sentrum. Vi ønsker derfor et mangfold av skoletilbud. Med dette ønsker vi private- og ideelle aktører velkommen som tilbydere innen videregående opplæring.
- 37) Fylkestinget ønsker å gjøre alle foreslåtte nedlagte linjer i den videregående opplæring søkbare. Det oppfordres til at elever, skoler, arbeids- og næringsliv i Nordland samarbeider for å få søkere til linjer som arbeidslivet etterspør. Når det gjelder tilbud som etter søknadsfristen ikke har godt nok elevgrunnlag, eller som ikke har stor nok tilgang på læreplasser, skal det i slike tilfeller vurderes å opprette kombinasjonsklasser.
- 38) Fylkestinget ønsker å beholde en desentralisert skolestruktur. Den nye nettskolen må ivareta dette slik at basisfagene tas ved den enkelte skole så langt det er mulig.
- 39) Et bedre samarbeid med næringslivet er en forutsetning for at skolene skal kunne levere kvalifisert arbeidskraft til næringslivet i Nordland. Samarbeidet må styrkes for å imøtekomme kunnskapsloftets krav til praksis innenfor "prosjekt til fordypning". Nordland er av de fylkene

i landet som har lavest utdanningsnivå. For å tilfredsstille næringslivets krav og etterspørsel er det viktig at Nordland fylkeskommune i sterkere grad bidrar til kvalifisering av voksne elever. Denne kvalifiseringen kan gjerne skje i kombinasjon med rettighetselever, ved at voksne elever og rettighetselevens utdanningsønske sees i sammenheng ved oppretting/nedlegging av studietilbud.

- 40) Fylkeskommunen skal legge til rette for at skolene i større grad gis anledning til selv å foreta nødvendige tilpasninger i tilbudene basert på søkerens ønsker. Det må være et mål å holde kontinuiteten i utdanningsløpet ved at den studieretningen eleven starter på, videreføres i hele studieløpet. Ressursfordelingsmodellen må tilpasses dette, med sikte på å ansvarlig gjøre skolene som regional utviklingsaktør. Målsettingen er å gjøre skolene til selvstyrte enheter med egne økonomiske rammer. Fylkestinget mener linjetilbudet skal være bredt og desentralisert og er dermed positiv til opprettelse av nye tilbud i fylket.
- 41) Igangsette prosjektering av utbygging ved Meløy videregående skole avd. Inndyr.
- 42) Det kreves gode boforhold for videregående elever ved Sortland videregående skole, avd. Kleiva. Det ønskes et pilotprosjekt med Smarthus – økolandsby. Fylkestinget ber fylkesrådet utrede Økolandsby som er bygget slik at infrastrukturen er så bærekraftig som mulig. Husene skal bygges av miljøvennlige materialer, med naturlig ventilasjon og lavt energiforbruk. Det bør vurderes om muligheten for at landsbyene ikke er tilknyttet kraftnett eller annet offentlig kloakksystem. I stedet produseres kraft ved hjelp av sol, vind, geotermal teknologi, og bølgekraftverk. Prosjektet skal delfinansieres med de inntekter som er generert av undervisningskonsesjonen på skolen.
- 43) Skal landet bygges, trenger vi norske fagarbeidere som har en god teoretisk og praktisk utdanning. Vi ønsker at våre yrkesfaglige linjer skal kunne tilby relevante sertifikater for elevene sine.
- 44) Skolen er til for elevene. Som et forbedringsverktøy innføres obligatorisk lærerevaluering.
- 45) Fylkeskommunen har ansvar for å gi elevene det timetallet de har krav på. Hittil har det vært en gjennomgående utfordring at elevene har timer uten lærer/vikar, dette vil ytterligere forverre seg med en reduksjon av rammen for utdanning. Fylkestinget forutsetter at fylkesrådet får orden på det som er omtalt som «vikarproblematikken».
- 46) Den sosialpedagogiske og den yrkesveiledende rådgivningen spesialiseres. Rådgivnings-, helsesøster, miljøarbeider, og psykologtjenesten skal styrkes. Dette forutsetter at dette gjøres i godt samarbeid med vertskommunene.
- 47) Videreutdanning og hospiteringsordning for lærere skal ha en høy prioritet.
- 48) Fylkestinget vil forbedre overgangen mellom ungdomsskole og videregående opplæring og videre til høyere utdanning, blant annet gjennom en god rådgivningstjeneste og sikre en felles standard for karriereveiledning mellom grunnskole og videregående skole.
- 49) Fylkestinget vil at flere elever fullfører videregående opplæring og ha som mål om at innen 2030 skal minst ni av ti elever som begynner i videregående opplæring, fullføre og bestå enten de går på studiespesialiserende eller yrkesfag.
- 50) Fylkestinget vil intensivere arbeidet mot mobbing i skolen, inkludert digital mobbing.
- 51) Fylkestinget ønsker at flere videregående skoler kan tilby ekstra fordypning i realfag, språk og økonomi etter modell av Forskerlinja.
- 52) Fylkestinget vil se på muligheten for raskere kontinuasjonseksamen for elever som har strøket til eksamen i videregående opplæring.
- 53) Fylkestinget ber om at det innføres anonym retting av sentrale prøver.
- 54) Fylkestinget ønsker å gjøre skriftlig sidemål valgfritt, slik at elevene kan fokusere på å lære hovedmålet sitt best mulig.
- 55) Fylkestinget har vedtatt at Nordland skal ha Norges beste maritime og marine utdanning. Fylkestinget mener derfor at man skal beholde begge Maritime sikkerhetssentrene i Bodø og Gravdal under fylkeskommunal drift.
- 56) Fylkestinget mener at det må investeres i nytt eller brukt undervisningsfartøy ved Vest-Lofoten videregående skole

Samfunnsutvikling

- 57) Festivaler og kulturarrangementer for barn unge skal prioriteres.
- 58) For å styrke frivillige lag og foreninger for barne- og ungdomsaktiviteter, avsettes det 5 mill.kr. ekstra pr. år i planperioden. Lag og foreninger gjør en viktig jobb i arbeidet med bedring av folkehelsen.
- 59) Fylkestinget vil tilbakeføre midler til Nordland Idrettskrets. Den viktige jobben de gjør genererer aktiviteter og frivillig arbeid i idrettslag.
- 60) Det bør vurderes en samordning og et samarbeid mellom offentlig og privat tannhelsesektor for å tiltrekke nye tannleger. Hensikten er også å skape stimulerende og trygge fagmiljø for både nyutdannede og erfarne tannleger, for å stabilisere tjenestene, og for å gi tilbud til de prioriterte gruppene i den offentlige tannhelsetjenesten.
- 61) Endringen i Tannklinikstruktur må evalueres og eventuelt utredes med tanke på om enkelte klinikker skal tilbakeføres. Fylkesrådet bes utrede mobil tannhelseenhet.
- 62) Gjøre fylkeskommunale lokaler tilgjengelige for frivilligheten når fylkeskommunen ikke bruker dem, og etablere en portal for utlån av lokaler i fylkeskommunen for frivillige organisasjoner.
- 63) Fylkestinget har som hovedregel at all kommunikasjon mellom innbyggere og fylkeskommunen skal skje digitalt. Som igjen betyr at det må legges til rette for å styrke den digitale kompetansen til ansatte i offentlig sektor. Det skal etableres en egen «Min side» hvor innbyggeren kan se status på sine saker og henvendelse, og ha tilgang til all korrespondanse mellom seg og fylkeskommunen.
- 64) Fylkestinget ber om at fylkeskommunen gjennom innkjøp av IKT- systemer skal bidra til konkurranse, mangfold og utvikling av privat næringsliv, fremfor å utvikle egne kommunale IKT- systemer eller tjenester.
- 65) Fylkestinget ønsker å fortsette å utvikle fylkeskommunens nettsider, som mer brukerorientert og mer tilgjengelige, og man må sørge for at nettsidene og elektroniske tjenester er universell utformet.
- 66) Mange kommuner opplever i dag at fylkeskommunen er en bremsekloss for utvikling ved at fylkeskommunen stanser kommunenes ønskede utviklingsplaner gjennom bruk av innsigelse. Vi ønsker at fylkeskommunen skal være en positiv samarbeidspartner som legger vekt på kommunenes målsettinger for utvikling og vekst ved å begrense bruken av innsigelser.